

Nr 47

Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevillingarna för budgetåret 1968/69, m. m. jämte motioner.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avger bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevillingarnas belopp för budgetåret 1968/69 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande års riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1968 (Bilaga 1 till statsverkspropositionen 1968: Finansplanen) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster för budgetåret 1968/69 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksrevisionsverkets skrivelse den 11 december 1967 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I en den 19 april 1968 dagtecknad proposition, nr 125, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1968/69 m. m. har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1968/69 med 100 procent av grundbeloppet.

Propositionen nr 125 har i här berörd del hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

A) de likalydande motionerna I: 963 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 1222 av herr *Hedlund m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen beslutar

a) att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att finanspolitiska åtgärder — i första hand ett uppskov med ikraftträdandet av den löneskatt som den nya arbetsgivaravgiften utgör — planeras och förslag i enlighet med vad i motionerna anförts föreläggs riksdagen under hösten 1968, om betydande arbetslöshet och svagt kapacitetsutnyttjande inom näringslivet då bedömes komma att råda även under vinterhalvåret 1968/69,

b) att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära åtgärder i syfte att åstadkomma en stabil ekonomi, inriktad på att främja full sysselsättning, en förbättring

av låginkomstgruppernas ställning, ekonomisk tillväxt och att hejda prisstegringarna med utgångspunkt från vad som anförts i motionerna;

B) de likalydande motionerna I: 964 av herr *Dahlén m. fl.* och II: 1224 av herr *Wedén m. fl.* i vilka framställts samma yrkanden som de under A) redovisade.

De ovan redovisade motionerna har hänvisats till bevillningsutskottet såvitt de avser skattepolitiken och i övrigt till bankoutskottet.

Till behandling i detta sammanhang har utskottet upptagit följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 175 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 230 av herr *Bohman m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen

1) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att Kungl. Maj:t med förtur utreder och framlägger förslag om avskaffande av skatteplikten för folkpensioner, samt

2) antar följande

a) *Förslag*

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 65 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i nämnda lag skall införas en ny paragraf, benämnd 48 a §, av nedan angiven lydelse.

48 a §.

Vad i 48 § 2 mom. stadgas skall icke gälla skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och som enligt lag 25 maj 1962 om allmän försäkring är berättigad till ålders- eller förtidspension (eller sjukbidrag) eller vars make är berättigad till sådan förmån. Denne äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter, därest endast en av makarna är pensionär som i första stycket sagts, kommunalt ortsavdrag med 6 400 kronor.

Därest sammanlevande makar båda är pensionärer enligt ovan, åtnjutes kommunalt ortsavdrag med 8 000 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller fränskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 16 år, likaledes åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 8 000 kronor.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sagts äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med 4 000 kronor.

Bestämmelser om Ortsavdrag enligt 48 § 2 mom. skola i tillämpliga delar avse jämväl avdrag enligt 48 a §.

65 §.

Fråga, huruvida skattskyldig är ålders- eller förtidspensionär och huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock fråga om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn. Barn, som bor hos sina föräldrar, skall, såvitt avser föräldrarnas rätt till avdrag enligt 46 § 2 mom. första stycket vid 3) och 46 § 3 mom. ävensom Ortsavdrag, anses som hemmavarande endast hos den ena av dem.

I fråga — — — följande beskattningsåret.

De för — — — före taxeringsåret.

Har eljest — — — för taxeringen.

De för — — — haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1969 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1969 eller tidigare år.

---

b) Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

8 §.

Skattskyldig fysisk — — — statligt Ortsavdrag. Vad i 48 § 2 och 3 mom., 48 a § samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt Ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt Ortsavdrag.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt Ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskatte-

lagen eller 48 a § andra, tredje eller fjärde stycket samma lag och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den — — — beskattningsbara inkomsten;

när den — — — 65 % av återstoden.

För annan — — — 65 % av återstoden.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1969, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1969 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1969 eller tidigare år.

II) de likalydande motionerna I: 262 av fröken *Stenberg m. fl.* och II: 332 av fröken *Wetterström m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen beslutar att i avvaktan på slutförandet av den pågående utredningen av frågan om familjebeskattningen generellt sänka skattesatserna för ensamstående med en procentenhet vid den statliga inkomstbeskattningen på sätt i motionerna närmare utvecklats;

III) de likalydande motionerna I: 379 av herr *Gösta Jacobsson m. fl.* och II: 487 av herr *Nordgren m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t göra framställning om en förutsättningslös och allsidig utredning rörande skattesystemets verkningar i olika hänseenden framför allt med avseende på samhällsekonomin;

IV) de likalydande motionerna I: 392 av herr *Werner* och II: 473 av herr *Hermansson m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen

1) antar följande

Förslag

till

*förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577)
om statlig förmögenhetsskatt*

Härigenom förordnas, att 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt — — — familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 150 000 kronor: en procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 100 000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

150 000 men icke	200 000 kr.:	500 kr. för	150 000 och	1,5 % av återstoden;
200 000 » »	400 000 » :	1 250 » »	200 000 »	2 % » » ;
400 000 » »	1 000 000 » :	5 250 » »	400 000 »	2,5 % » » ;
1 000 000 kr.		20 250 » »	1 000 000 »	3 % » » .

---

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning angående i motionerna förordade förändringar av den direkta statsbeskattningen,

3) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att reklamutredningen genom tilläggsdirektiv får i uppdrag att utarbeta förslag till en stark begränsning av rätten till avdrag för reklamutgifter;

V) de likalydande motionerna I: 630 av herrar *Bengtson* och *Dahlén* samt II: 825 av herrar *Wedén* och *Hedlund*, i vilka hemställts, att riksdagen

1) anhåller om förslag till en allmän skattereform innefattande

a) särskilda lättnader beträffande den direkta inkomstskatten för låginkomstgrupperna — inte minst folkpensionärerna — samt lättnader i marginalskatterna med särskilt beaktande av inflationen,

b) fortsatt reformering av den direkta beskattningen, innebärande bl. a. en utrensning av vissa punktskatter;

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att undersökningar kommer till stånd rörande metoder att undvika inflationens skattehöjande verkningar samt att förslag i anledning härav förelägges riksdagen;

VI) de likalydande motionerna I: 633 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 795 av herr *Bohman m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen

1) antar följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. kommunalskattelagen skall erhålla följande ändrade lydelse.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med 4 800 kronor.

Gift skattskyldig — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycke sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 2 400 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969, dock att äldre bestämmelser alltså skola gälla i fråga om 1969 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1969 eller tidigare år.

2) antar följande

Förslag

till

*förordning om ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947
(nr 576) om statlig inkomstskatt*

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig — — — beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000 men icke	18 000 kr.:	1 200 kr. för	12 000 kr. och	14 %	av återstoden;
18 000 » »	24 000 » :	2 040 » »	18 000 » »	21 % » »	;
24 000 » »	30 000 » :	3 300 » »	24 000 » »	30 % » »	;
30 000 » »	40 000 » :	5 100 » »	30 000 » »	40 % » »	;
40 000 » »	60 000 » :	9 100 » »	40 000 » »	48 % » »	;
60 000 » »	100 000 » :	18 700 » »	60 000 » »	54 % » »	;
100 000 » »	150 000 » :	40 300 » »	100 000 » »	59 % » »	;
150 000 kr.		69 800 » »	150 000 » »	65 % » »	.

För annan — — — beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

6 000 men icke	9 000 kr.:	600 kr. för	6 000 kr. och	14 %	av återstoden;
9 000 » »	12 000 » :	1 020 » »	9 000 » »	21 % » »	;
12 000 » »	15 000 » :	1 650 » »	12 000 » »	27 % » »	;
15 000 » »	20 000 » :	2 460 » »	15 000 » »	31 % » »	;
20 000 » »	25 000 » :	4 010 » »	20 000 » »	36 % » »	;
25 000 » »	30 000 » :	5 810 » »	25 000 » »	40 % » »	;
30 000 » »	40 000 » :	7 810 » »	30 000 » »	44 % » »	;
40 000 » »	60 000 » :	12 210 » »	40 000 » »	49 % » »	;
60 000 » »	100 000 » :	22 010 » »	60 000 » »	54 % » »	;
100 000 » »	150 000 » :	43 610 » »	100 000 » »	59 % » »	;
150 000 kr.		73 110 » »	150 000 » »	65 % » »	.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1969; dock att äldre bestämmelser alltså skola gälla i fråga om 1969 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1969 eller tidigare år.

3) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär, att Kungl. Maj:t

a) förelägger 1968 års höstriksdag förslag rörande indexreglering av ortsavdrag och av skattesviktsgränser inom de statliga inkomstskatteskalorna,

b) tillsätter en allsidigt sammansatt utredning med uppdrag att göra en skyndsam översyn av allmänna skatteberedningens betänkande rörande ett nytt skattesystem och framlägger härav föranledda förslag;

VII) de likalydande motionerna I: 651 av herr *Sundin* samt II: 468 av herrar *Boo* och *Dahlgren*, i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsam utredning och förslag angående införande av ett särskilt schablonavdrag vid taxeringen till kommunal inkomstskatt motsvarande det nu gällande avdraget för kommunalutskylder vid den statliga beskattningen i enlighet med vad i motionerna anförts;

VIII) motionen II: 20 av herr *Sjöholm m. fl.*, i vilken hemställts, att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till sådana ändrade beskattningsregler att utgående folkpensionsbelopp blir skattefria;

IX) motionen II: 484 av herrar *Lindberg* och *Persson* i Heden, i vilken hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsam utredning och förslag angående frågan om skattefrihet för folkpension i enlighet med vad i motionen framhållits;

X) motionen II: 594 av herrar *Carlstein* och *Fagerlund*, i vilken hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om särskild deklara-tionsblankett för inkomsttagare med enbart folkpension och kommunalt bostadstillägg som inkomstkälla.

Det ovan under III 2) framställda yrkandet har i vad det avser översyn av arvsbeskattningen samt ändrad utformning av mark- och aktievinstbeskattningen redan behandlats av riksdagen (BeU 1968: 19 och 43), medan yrkandet i vad det avser införandet av ett effektivt kontrollsystem för att motverka skattefusk kommer att prövas av utskottet under höstriksdagen i samband med behandling av motioner angående rättssäkerheten vid beskattningen m. m. Det under III) 3) framställda yrkandet har också redan behandlats av riksdagen (BeU 1968: 34). Yrkandena under V) b) och VI) 3) b) i vad de avser indirekt beskattning har behandlats av utskottet i dess betänkande 1968: 45 angående införande av mervärdeskatt.

Statsverkspropositionen

I det i statsverkspropositionen intagna förslaget till beräkning av inkomsterna på driftbudgeten under budgetåret 1968/69 är bevillningarna i överensstämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande be-lopp:

Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.	14 650 000 000	
Kupongskatt	12 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt..	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmå- ner och rättigheter	3 500 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	200 000 000	
Lotterivinstskatt	95 000 000	
Stämpelskatt och stämpelavgift	205 000 000	15 176 700 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	1 000 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 800 000 000	2 800 000 000
Allmän arbetsgivaravgift		240 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	880 000 000	
Allmän varuskatt	4 760 000 000	
Mervärdeskatt	2 000 000 000	
Särskilda varuskatter	415 000 000	
Omsättningsskatt på motorfordon	350 000 000	
Tobaksskatt	1 550 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihan- delsbolag	25 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detalj- handelsbolag	50 000 000	
Skatt på sprit	1 980 000 000	
Skatt på vin	205 000 000	
Skatt på malt- och läskedrycker	350 000 000	
Energiskatt	900 000 000	
Särskild skatt på motorbränslen	220 000 000	
Investeringsavgift	1 000 000	13 686 000 000
Postverket (överskott)		5 000 000

Beträffande riksstatsförslagets inkomstsida i övrigt och beräkningen av de särskilda inkomstitlarna hänvisar utskottet till bilaga 3 till Finansplanen. De närmare detaljerna i inkomstberäkningen framgår av riksrevisionsverkets inkomstberäkning (Bilaga 2 till Finansplanen). Riksrevisionsverket har vidare gjort vissa beräkningar av statsinkomsterna under budgetåren 1969/70—1972/73 (Bilaga 2 till Finansplanen, s. 119). Departementschefens beräkning av de särskilda inkomstitlarna framgår av Finansplanen s. 39 ff.

Kompletteringspropositionen

I prop. 1968: 125 har föreslagits ny beräkning av vissa inkomstitlar.

Riksrevisionsverket har enligt gällande instruktion i skrivelse den 4 april 1968 avlämnat förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster för budgetåret 1968/69. Därvid har ämbetsverket liksom under tidigare år från vederbörande myndigheter infordrat nya beräkningar av inkomsterna under budgetåret 1968/69 på de större inkomstitlarna ävensom beträffande vissa speciellt konjunktur känsliga inkomstitlar. Riksrevisionsverkets redogörelse för de nya beräkningarna av olika inkomstitlar återfinns i bil. 5 s. 3 ff. i propositionen.

Departementschefen redogör för sina bedömningar av budgetutvecklingen 1967/68—1968/69 och sina förnyade beräkningar av de särskilda inkomstitlarna m. m. på s. 12 ff. och s. 34 ff. i propositionen.

Kungl. Maj:t har i prop. 1968: 125 föreslagit riksdagen att upptaga inkomsterna på driftbudgeten för budgetåret 1968/69 enligt en såsom bilaga 6 till propositionen fogad specifikation. Denna specifikation överensstämmer med statsverkspropositionens förslag till beräkning av bevillningarna med undantag av att i specifikationen inkomsterna på följande inkomstitlar beräknats till följande belopp:

Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.	14 200 000 000
Allmän arbetsgivaravgift	300 000 000
Allmän varuskatt	4 800 000 000
Mervärdeskatt	2 200 000 000
Tobaksskatt	1 500 000 000
Skatt på sprit	1 950 000 000
Skatt på malt- och läskedrycker	360 000 000
Särskild skatt på motorbränslen	223 000 000

Sammanfattningsvis må framhållas att de i prop. 1968: 125 föreslagna beräknade bevillningarna i förhållande till statsverkspropositionen innebär en sammanlagd minskning med 217 milj. kr.

Motionerna

Folkpensionärernas beskattning

I: 175 och II: 230

En fast princip för beskattningen av försäkringar har varit antingen att avdrag ej medgivits för betalda premier, i vilket fall utfallande försäkringsbelopp ej beskattats, eller också att erlagda premier får avdragas,

varvid utfallande försäkringsbelopp tagits upp till beskattning. För pensionsförsäkringar över huvud taget, därmed också för folkpensioneringen, har den senare metoden tidigare tillämpats. Syftet härmed har varit att på ett så långt möjligt rättvist sätt fördela en skattskyldigs inkomster på de år då de faktiskt åtnjutes.

Denna princip, som åtminstone tills vidare inte heller ifrågasätts av finansministern när det gäller enskilda pensionsförsäkringar, är lika motiverad vid en socialförsäkring sådan som folkpensionen. Även här utgår premier, kallade avgifter. Att inte lika höga avgifter uttas av alla och den utfallande pensionen sålunda ej står i relation till de inbetalda avgifterna sammanhänger med den sociala karaktären hos folkpensionsförsäkringen. I princip är avgiftssystemet upplagt så, att den som anses ha tillräcklig betalningsförmåga får betala full avgift, medan de som har en lägre betalningsförmåga får hjälp av samhället till resten av avgiften. Det förhållandet att folkpensionsavgiften numera nått en sådan höjd att den sannolikt överstiger en på försäkringsmässiga grunder fastställd avgift gör inte principen mindre hållfast.

På grund av beslut av 1964 års riksdag är folkpensionsavgiften numera inte avdragsgill. En följd härav borde vara, att utfallande folkpension ej betraktas som skattepliktig inkomst. Det må tilläggas att det av motionärerna förda principresonemanget gäller den av staten utgivna folkpensionen. De kommunala bostadstilläggen har nämligen, trots att de sammanlänkats med folkpensionen, ej något som helst samband med folkpensionsavgiften.

Ett borttagande av skatteplikten för folkpensioner är enligt motionärernas mening synnerligen angeläget. Det är uteslutande det bekymmersamma ekonomiska läget som avhåller dem från att framlägga konkret förslag härom redan nu. Närmare uppgifter om de ekonomiska konsekvenserna för statens del synes erforderliga. På grund härav anser motionärerna, att regeringen med förtur bör undersöka och framlägga förslag i frågan.

II: 20

Det är en inom vårt skattesystem generellt gällande regel i fråga om beskattningen av pensionsbelopp av skilda slag att utfallande tillgodohavande skall upptagas som inkomst endast i de fall då avgiftspremierna varit avdragsgilla. Har avdrag inte medgivits för premieinbetalning blir utfallande ersättningsbelopp inte skattepliktiga.

I konsekvens med ovan angivna riktlinjer bör utgående folkpension numera inte beskattas. Avdrag för folkpensionsavgiften beviljas inte. Folkpensionen bör inrangeras i de principer som är grundläggande för våra beskattningsregler.

Att göra folkpensionen skattefri skulle inte endast innebära en logisk eftergift åt kraven på konsekvens i beskattningen. En ytterligare beaktansvärd fördel skulle vinnas genom att därvid de alltjämt existerande svårig-

heterna att ordna folkpensionärernas skattefråga på ett lämpligt sätt skulle kunna bemästras. Stor enighet torde råda därom att beskattningen av folkpensionärer med relativt ringa extrainkomster är långt ifrån tillfredsställande. Reglerna om sidoinkomsts påverkan på möjligheterna att bevilja extra ortsavdrag medför inte sällan helt obilliga konsekvenser. Om folkpensionen görs skattefri upphör skattskyldigheten — och även deklara-tionsplikten — för alla folkpensionärer med inkomst av pensionen jämte annan inkomst understigande ortsavdragsbeloppet. Sidoinkomster överstigande ortsavdraget skulle givetvis deklareraras men inte nödvändigtvis behöva medföra skattskyldighet. Att förklara folkpensionen vara icke skattepliktig inkomst torde vara det bästa och framför allt effektivaste sättet att äntligen lösa problemet med folkpensionärernas beskattning.

II: 484

Den trygghet som en allmän folkpension innebär kan med rätta betraktas som en självklar rättighet för den som verksamt bidragit till samhällets uppbyggnad. Detta gäller inte minst de äldre, som under sina aktiva år knappast kom i åtnjutande av några sociala förmåner och som nu i egen-skap av pensionärer endast i ringa mån kan få del av ATP. För många i denna stora samhällsgrupp är en extrainkomst synnerligen välbehövlig. Inte heller sysselsättningsfaktorn får komma ur bilden. Visserligen har pensionärer möjlighet att under särskilda omständigheter efter ansökan erhålla skattelättnader, men på grund av okunnighet eller oföretagsamhet underlåter somliga att göra sådan framställning. Det vore ingen orimlighet, att folkpensionärer med obetydliga biinkomster — förslagsvis under 2 000 kr. — erhöles vidgad befrielse från skattskyldighet i väntan på att det all-männa ortsavdraget höjs mot folkpensionens nivå. I all synnerhet som pensionsavgiften ej längre är avdragsgill vid taxeringen vore det naturligt att som konsekvens härav överväga förändringar i bestämmelserna angående beskattningsgrundande inkomst med särskild hänsyn till folkpensio-närer med obetydliga extrainkomster.

II: 594

Deklarationsblanketten bereder årligen många stort bekymmer. Trots all-varliga ansträngningar att göra den enkel torde den för flertalet av landets folkpensionärer framstå som onödigt tillkrånglad och besvärlig. För den grupp av inkomsttagare som enbart har folkpension och kommunalt bo-stadstillägg som inkomstkälla borde det vara möjligt att underlätta deklara-tionsbestyren genom en enklare deklara-tionsblankett. Blanketten kunde tryckas med t. o. m. pensionsbeloppet ifyllt, det enda pensionären har att utföra är personlig underskrift med försäkran om att utöver folkpensionen har inkomsten endast utgjorts av kommunalt bostadstillägg. Blanketten kunde lämpligen översändas till pensionärerna i samband med pensions-anvisningen för januari månad.

Avdrag för representationskostnader

I: 392 och II: 473

Motionärerna framhåller att betydande belopp undgår beskattning genom aktiebolags och firmors rätt till avdrag för representationskostnader. Någon bärande grund finns inte för denna avdragsrätt utan den är enligt motionärernas mening att betrakta som ett skatteprivilegium. Motionärerna erinrar vidare om att löntagare i allmänhet inte har rätt till avdrag för kostnader för måltider utanför hemmet i samband med arbete eller för avgifter för daghemsvård och andra faktiska kostnader för inkomstens förvärvande.

Kommunalskatteavdrag

I: 651 och II: 468

Utvecklingen synes för närvarande gå mot ökande inkomstklyftor. Därför finns det anledning att söka få fram medel som kan användas för att främja en jämnare inkomstfördelning. I detta sammanhang skall endast aktualiseras en metod, nämligen skattepolitiken. Detta innebär ingen prioritering i och för sig bland alla de medel som kan tänkas komma till användning i syfte att nå en jämnare inkomstfördelning.

Den kommunala beskattningen är utan tvekan den mest betungande främst bland låginkomstgrupperna. Under de senaste tio åren har t. ex. den genomsnittliga kommunala utdebiteringen stigit från 12,60 kr. till drygt 18,70 kr. Genom beslut av 1965 års riksdag infördes ett schablonavdrag för kommunalutskylder vid taxering till statlig inkomstskatt. Vid förra årets riksdag genomfördes en viss förenkling och utbyggnad på ifrågavarande område, så att numera avdrag på minst 4 500 kr. för gifta och 2 250 kr. för ogifta medges utan begränsning.

Ett sätt att bereda de lägre inkomstgrupperna en lättnad i beskattningen skulle vara att införa ett schablonavdrag också vid taxeringen till kommunal skatt. En sådan avdragsrätt skulle emellertid innebära betydande skattebortfall för kommunerna och dessutom bli störst i kommuner med lågt skatteunderlag per invånare. Det måste därför anses självklart, att staten kompenserar kommunerna för skattebortfallet. Detta bör ske genom en höjning av skatteutjämningsbidraget till kommunerna. Som ett tänkbart medel för att uppnå en jämnare inkomstfördelning efter skatt bör förslaget skyndsamt utredas.

Ortsavdragen

I: 175 och II: 230

Enligt nuvarande bestämmelser får folkpensionär, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension, ett extra avdrag utöver ortsavdraget och undgår därigenom skatt. I den mån vederbörande skaffar sig inkomst utöver ett ganska obetydligt bottenbelopp minskas emellertid det extra avdraget, vilket betyder att den beskattningsbara inkomsten stiger snabbare än årsinkomsten. Resultatet kan bli att folkpensionären drabbas av en marginalsatt, som är avsevärt hårdare än den personer med högre inkomster har att räkna med. Behållningen av den extra inkomsten blir därför ofta relativt obetydlig. En konsekvens av detta är att de personer, som uppbär även en blygsam pension efter exempelvis statlig eller kommunal tjänst, får vidkännas en kraftig avbränning på förvärvsinkomsten när folkpensionen tillkommer. Det är förklarligt att en folkpensionär, trots önskan att vara yrkesverksam, ofta förlorar lusten att skaffa sig avlönat arbete. Detta är högst olyckligt, då personer även sedan de lämnat sin yrkesverksamhet i allmänhet har ett starkt behov av sysselsättning.

Statsmakterna bör inte genom sina åtgärder lägga hinder i vägen för den pensionär som önskar fortsätta att förvärvsarbeta utan i stället stimulera denne därtill. För att råda bot på nuvarande missförhållanden föreslår motionärerna att ortsavdraget för ålders- och förtidspensionärer fastställas till 4 000 kr. för ensamstående pensionär, 6 400 kr. för äkta makar, varav en är pensionär, och 8 000 kr. för makar som båda är pensionärer.

I: 633 och II: 795

En höjning av ortsavdragen är motiverad bl. a. av att en begränsning av progressiviteten av naturliga skäl ej kan komma nyssnämnda inkomsttagare till godo. Motionärerna förordar — med giltighet fr. o. m. beskattningsåret 1969 — en höjning med 150 resp. 300 kr. till 2 400 resp. 4 800 kr. att gälla vid såväl den statliga som den kommunala beskattningen. Skattebortfallet genom en sådan åtgärd kan för statens del beräknas till ca 160 milj. kr. för helt år och ca 50 milj. för budgetåret 1968/69. Vad kommunerna beträffar skulle ett skatteunderlagsbortfall av så ringa betydelse — särskilt med nu gällande skatteutjämningsystem — icke behöva föranleda någon extra kompensation till kommunerna. Även om sådan skulle ifrågakomma innebär förslaget ingen ökning av den totala skattebelastningen på kommunernas skatteuttag utan endast en viss omfördelning till förmån för de mindre inkomsttagarna. Den föreslagna ortsavdragshöjningen är inte särskilt stor; med en utdebitering av 19 kr. per skattekrona motsvarar den en skattelettning av ca 50 kr. för ensamstående och 100 kr. för familjeförsörjare.

Skatteskalorna

I: 262 och II: 332

Differentieringen av skattetrycket mellan å ena sidan gifta och å andra sidan ensamstående har inte gjorts till föremål för närmare analys. Själva grundvalen för resonemanget, nämligen den ensamståendes större skatteförmåga, kan emellertid med fog sättas i fråga. Den är ingalunda självklar. I vilket fall som helst kan en mera nyanserad bedömning vara på sin plats. Förutom att de ensamstående i olika hänseenden ej sällan kan ha relativt sett väl så höga levnadskostnader som de gifta, diskrimineras de av statsmakterna i vissa hänseenden. De ensamstående får ofta vänta längst i bostadsköerna, de blir hänvisade att ta de dyrare bostäderna, de får i praktiken mindre sociala förmåner och de får den största skatteräkningen när det är fråga om att betala andras förmåner. Därtill kommer att samtliga ensamstående skärs över en kam utan hänsynstagande till sådana faktorer som försörjningsskyldighet mot närstående samboende eller andra kostnadselement, vilka kan vara ägnade att minska skatteförmågan. En särskilt besvärlig situation uppstår vid övergång i fråga om skattestatus från gift till ensamstående vid andra makens frånfälle eller skilsmässa.

I den offentliga debatt som ägt rum om familjebeskattningen har stor uppmärksamhet ägnats åt frågan om de giftas sambeskattning respektive särbeskattning. De ensamståendes skatteproblem har däremot inte varit föremål för nämnvärt intresse i detta sammanhang, och de ensamstående synes också ha kommit något i skymundan i den utredning rörande familjebeskattningen som pågår. Då denna kategori bör komma i åtnjutande av rimlig skatterättvisa, synes det vara befogat att jämväl de ensamståendes skatteförhållanden omfattas av utredningen. Därvid synes bl. a. frågan om hänsynstagande till sådana förhållanden som menligt kan inverka på skatteförmågan utan att berättiga till avdrag för nedsatt skatteförmåga böra övervägas. I avvaktan på vad som kan framkomma vid angivna utredning torde starka skäl föreligga för att riksdagen överväger de lättnader som omedelbart såsom ett provisorium kan beredas de ensamstående för att minska den diskriminering som uppstår genom skattesystemets konstruktion.

Rättvisa torde skapas genom en sänkning av skatteskalan för de ensamstående. Den lämpligaste utvägen torde i så fall vara att som ett provisorium i inkomstskikten 6 000 och 40 000 kr. en genomgående sänkning av skattesatserna för ensamstående genomföres med en procentenhet i förhållande till vad som nu gäller.

I: 392 och II: 473

Om man ser den ekonomiska utvecklingen i vårt land från jämlikhetsprincipens synpunkt måste konstateras att inkomstklyftorna i samhället vidgas samtidigt som förmögenhetskoncentrationen fortsätter. Andelen löntagare med låginkomster är stor. Vad förmögenhetskoncentrationen beträff-

far måste den väsentligaste anledningen enligt motionärernas mening vara det rådande ekonomiska systemet med dominerande privat ägande av näringslivet. Inom detta pågår, i samband med den tekniska och ekonomiska utvecklingen, en väldig kapitalanhopning som så att säga automatiskt gör små grupper av ägare allt rikare i förhållande till det stora flertalet medborgare, vars »rikedom» så gott som helt begränsas till konsumtionsföremål och i förekommande fall eignahem. En annan faktor i sammanhanget är statsmakternas ekonomiska politik. Inflationen drabbar låglönegrupperna och barnfamiljerna hårdast. För vissa löntagargrupper har den progressiva beskattningen fått ökad betydelse genom både real och nominell inkomstökning.

Motionärernas kritik mot det rådande skattesystemet utgår från den uppfattningen att beskattningen borde utformas så, att den kraftigt bidrar till att minska inkomst- och förmögenhetsklyftorna i samhället. Detta är också möjligt att åstadkomma, vilket emellertid förutsätter väsentliga förändringar av det rådande skattesystemet. Sänkning av progressiviteten i de lägre inkomstskikten är enligt motionärernas mening en angelägen reform därvid skatteskalorna bör ges en sådan utformning att beskattningen av höga inkomster förblir oförändrad eller ökas.

I: 633 och II: 795

Den högsta skattesatsen i skatteskalorna är 65 % eller drygt sex gånger så hög som den lägsta, men det relativt ringa antalet inkomsttagare som beskattas inom de höga skikten gör dock att dessa skattesatser har ringa betydelse statsfinansiellt sett. Sålunda skulle en sänkning av maximum från 65 till 50 % ej betyda större skattebortfall än ca 120 milj. kr. Beloppen bör ses mot bakgrunden av att den totala statliga inkomstskatten på fysiska personer 1969 — vilket år beräkningarna avser — kan beräknas inbringa mer än 12 miljarder kr.

De nuvarande skatteskalorna börjar vid 10 %, vilken skattesats tillämpas för beskattningsbara inkomster upp till 12 000 kr. för äkta makar och ensam barnförsörjare samt 6 000 kr. för ensamstående. Enligt motionärernas mening kan man för närvarande inte företaga någon ändring i dessa skikt. En sänkning i de lägsta s. k. proportionella skikten skulle dels ställa sig »kostsam», dels försvåra framtida lättnader av progressionen i de skikt, där den är särskilt kännbar, dels slutligen i ett läge där den totala skattelättnaden måste begränsas ge relativt små skattelättnader i mellanskikten. Det har ej heller syns möjligt att i dagens läge vidga de s. k. proportionella skikten. Även detta skulle enligt motionärernas mening vara att »plottra bort» skattesänkningarna så att deras antiinflationseffekt bleve blott ringa.

För inkomståret 1969 kan de förordade ändringarna beräknas minska statens inkomster med ca 840 milj. kr. På budgetåret 1968/69 kan härav beräknas belöpa ca 260 milj. kr. Verkningsarna av progressionssänkningarna

skulle innebära sådana förbättringar i samhällsekonomin att man redan för de första åren kan räkna med betydande återvinning av skatt.

Indexreglering av skattesystemet

I: 630 och II: 865

Progressiviteten i skattesystemet har under senare år fått en ökad betydelse. Mer än två tredjedelar av alla gifta inkomstagare befinner sig i det läge där en ökad inkomst kan innebära högre marginalskatter på grund av skatteprogressionen. Även den del av inkomstökningen som motsvarar penningvärdets fall blir föremål för progressiv beskattning, eftersom skatteskalorna inte är indexreglerade. På grund av inflationens automatiskt verkande skatteskärpning kan därför höjd skatt utgå på oförändrad realinkomst. Av ovan nämnda skäl bör man enligt motionärernas mening söka sig fram till ett system i vilket inflationens skattehöjande verkningar i möjligaste mån undviks och den progressiva skatten justeras så att dess hämmande verkningar på arbetsvilja och sparande reduceras.

I: 633 och II: 795

Inflationen åstadkommer automatiskt en skatteskärpning, i det att ortsvardragen blir reellt mindre värda och progressionsskikten reellt sett förskjutes nedåt. Härigenom blir inkomstbelopp, som tidigare varit skattefria, beskattade. Vidare blir vissa belopp beskattade efter högre skattesats än tidigare, detta utan att riksdagen fattat något som helst beslut härom.

Allmänna skatteberedningen var helt enig om att en indexreglering borde genomföras för att förhindra dessa orättmätiga skattehöjningar. Enligt beredningens beräkningar motsvarar varje ökning av levnadskostnaderna med en procent en icke motiverad skatteskärpning på ca 100 milj. kr. per år.

Beskattningen av stiftelser

I: 392 och II: 473

De exklusiva skatteprivilegierna för vissa stiftelser bör avskaffas. Det måste betecknas som en anakronism att privata stiftelser får disponera stora skattebelopp som egentligen tillhör samhället.

Förmögenhetsskatten

I: 392 och II: 473

Förmögenhetsbeskattningen har länge varit oförändrad och är så föga betungande att inte ens högerpartiet anser det vara mödan värt att försöka skapa någon skattesänkingsopinion på detta område. Samtidigt pågår en väldig förmögenhetskoncentration och därmed ökning av det potentiella underlaget för förmögenhetsbeskattning.

Fortsatt reformering av skattesystemet och utredning angående dess verkningar*I: 379 och II: 487*

Skattesystemet har under det senaste årtiondet undergått betydande förändringar, och nya skattereformer är förestående. Enligt motionärernas mening är det märkligt att utvecklingen på skattelagstiftningens område ägt rum utan att någon närmare analys av skattesystemets samhällsekonomiska verkningar företagits, detta trots att systemet har utnyttjats för såväl konjunkturpolitiska som inkomst- och förmögenhetsutjämnande ändamål.

Med hänsyn till den avgörande betydelse som den offentliga sektorn och skatternas utformning har för vårt lands ekonomi talar starka skäl för att en förutsättningslös och allsidig översyn av de skilda verkningar, som de olika skatteformerna kan ha på samhällsekonomin, kommer till stånd. Även övervältringsfenomenen, skattesystemets sociala och psykologiska verkningar, skattebetalarnas reaktioner i förhållande till företagna skattepolitiska åtgärder samt skatternas samband med företagets självfinansiering bör göras till föremål för analys. Vidare bör skatternas förhållande till konjunkturskiftningarna utredas. Undersökningarna bör enligt motionärerna ligga på en hög nivå och framstående vetenskaplig expertis bör beredas tillfälle att medverka. Genom möjligheterna att använda datamaskiner torde man relativt snabbt kunna få fram värdefulla data. Likaså borde man kunna utnyttja de undersökningar som kommit till stånd inom OECD och EEC.

I: 630 och II: 825

Grundavdragen bör höjas, så att ett större belopp i botten av inkomsten blir skattefritt. Vidare bör den proportionella delen av beskattningen vidgas. Sedan början av 1950-talet har den genomsnittliga kommunalskatten i det närmaste fördubblats. Det innebär ökad belastning för de sämst ställda. Det framtida reformarbetet på familjebeskattningsområdet bör som grundläggande princip ha att varje inkomsttagare beskattas efter sin inkomst och oberoende av civilstånd. En sådan reform kan utformas så att den mer än nuvarande system uppmuntrar gifta kvinnor att efter eget bedömande ta förvärvsarbete utanför hemmet. Samtidigt innebär en individuell beskattning större rättvisa åt de ensamstående. En förutsättning för en framtida särbeskattningsreform är givetvis att den innehåller beskattningsregler som tar hänsyn till de gifta kvinnor som av olika skäl saknar reella möjligheter till yrkesarbete utanför hemmet. Dessutom måste barnfamiljerna få ett förstärkt stöd.

Med hänsyn till det frivilliga sparandets betydelse för möjligheterna till ökade investeringar bör sparstimulerande åtgärder infogas i den direkta beskattningen.

En möjlighet till skattemässig utjämning mellan olika år bör införas

genom rätt till progressionsutjämning och rätt till avsättning till resultatutjämningskonto.

Företagsbeskattningen bör utformas så att investeringar och effektivitetshöjande åtgärder främjas. Bland åtgärder som i första hand är erforderliga är bättre avskrivningsmöjligheter för byggnader som används i rörelse och jordbruk och vidare åtgärder för vatten- och luftvård. Möjligheterna att beräkna avskrivning på maskiner och inventarier på återanskaffningsvärdet bör prövas.

I fråga om byggnader bör större avskrivning medges under de första åren av byggnadens ekonomiska användning. En sådan regel anpassar den skattemässiga avskrivningen bättre till den faktiska värdeminskningen än vad nuvarande regler medger. Motionärerna anser det synnerligen angeläget att ett nytt skattesystem innefattar en skälig avvägning av skattebördan mellan olika inkomstgrupper, varvid folkpensionärernas och andra låginkomstgruppers intressen tillvaratas.

I: 633 och II: 795

Ett enligt motionärernas mening mycket graverande fel från finansministerns sida är att han ej i samband med införandet av en mervärdeskatt avser att genomföra en radikal omfördelning från direkt till indirekt beskattning i syfte att eliminera de svåra skadeverkningarna av nuvarande höga marginalskatter. Motionärerna anser det nödvändigt att en ny skyndsamt utredning kommer till stånd, varigenom allmänna skatteberedningens förslag 1964, anpassade till dagens förhållanden, kan bilda underlag för en genomgripande skattereform.

För fullföljande och fortsättande av sänkning i progressionen och därmed av marginalskatterna bör en successiv omfördelning på den indirekta beskattningen ske genom höjning av mervärdeskatten. Sänkningar av den direkta skatten har gynnsamma verkningar med avseende på arbetsvilja, sparvilja, företagsamhet och ej minst skattemoral. De är inflationsbekämpande i och med att de leder till minskade kompensationskrav vid löneförhandlingar och därmed håller tillbaka kostnadsstegringar inom näringslivet. Detta förbättrar vårt näringslivs internationella konkurrenskraft, vilket har en gynnsam effekt på vår bytesbalans. Sådana skattesänkningar är alltså i hög grad produktionsfrämjande. Därmed blir de också i längden självfinansierande.

Sänkningar av de direkta skatterna är en av de viktigaste och nödvändigaste ekonomiska reformerna.

I: 963 och II: 1222

Med hänsyn till de osäkra konjunkturutsikterna inför nästa vinterhalvår anser motionärerna det nödvändigt med ett uppskov med ikraftträdandet av den i prop. 1968: 77 föreslagna allmänna arbetsgivaravgiften. Förslag bör senare framläggas för riksdagen om sådan tidpunkt för ikraftträdandet, att

ogynnsamma konsekvenser för konjunkturutvecklingen och därmed sysselsättningen inte uppkommer.

En allmän skattereform som gör skattesystemet rationellare bör genomföras till gagn för alla folkgrupper eftersom produktionens utveckling därigenom främjas. I första hand bör skattelättnader eftersträvas för låginkomstgrupperna. Det är mycket angeläget, att dessa grupper kompenseras för det under senare år allt tyngre kommunala skattetrycket och att den statliga och den kommunala beskattningen ses i ett sammanhang. Dessutom måste den arbetande låginkomstutredningen snarast ge underlag för åtgärder i syfte att påverka inkomstbildningen före skatt. Sverige har haft en utveckling mot ökande löneklyftor under senare år. Den utvecklingen måste vändas. Inflationens automatiskt skatteskarpande effekt inom den progressiva beskattningen måste elimineras. Andra skattepolitiska reformer, som motionärerna tidigare föreslagit, skulle öka företagssparandet och därigenom skapa förutsättningar för en högre investeringsaktivitet. Det gäller t. ex. förslagen om snabbare initialavskrivning på byggnader som används i rörelse eller jordbruk samt om rätt till skattefria avsättning av medel som avsätts till forskningsfonder inom företagen. Sparstimulerande åtgärder i den direkta beskattningen skulle också, med hänsyn till det enskilda sparandets betydelse för kapitalbildningen, ge möjligheter till ökade investeringar. Det enskilda sparandet bör uppmuntras genom lämpliga skattepolitiska åtgärder och utgivande av värdefasta obligationer.

I: 964 och II: 1224

Innehållet i dessa motioner överensstämmer i huvudsak med innehållet i motionerna I: 963 och II: 1222.

Utskottets yttrande

Uttagsprocenten för den statliga inkomstskatten

I prop. 1968: 125 har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1968/69 med 100 procent av grundbeloppet. Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen avgivit förslag till beräkning av bevillningarna för nämnda budgetår.

Enligt gällande bestämmelser skall procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande vara detsamma under helt kalenderår. Då procenttalet för senare hälften av löpande budgetår är 100, tillstyrker utskottet att samma uttagsprocent bestäms för förra hälften av budgetåret 1968/69.

Den redogörelse för budgetläget, som departementschefen lämnat i den förevarande propositionen, utvisar att det i årets finansplan med drygt 2 800 milj. kr. redovisade underskottet i totalbudgeten för budgetåret 1967/68

beräknas öka till 3 300 milj. kr. Ökningen om 500 milj. kr. består till 100 milj. kr. av minskade statsinkomster och till 400 milj. kr. av ökade statsutgifter, varav ca 200 milj. kr. beror på de ökade insatserna inom arbetsmarknadspolitiken. Jämfört med utfallet närmast föregående budgetår, 1966/67, innebär de nu framlagda beräkningarna en försvagning av budgeten med 1 650 milj. kr.

Enligt beräkningarna i statsverkspropositionen utvisade totalbudgeten för budgetåret 1968/69 ett underskott på 2 150 milj. kr. De i kompletteringspropositionen redovisade nya kalkylerna utvisar en ökning av underskottet till 2 700 milj. kr. Ökningen består till drygt 300 milj. kr. av minskade statsinkomster och till 200 milj. kr. av ökade statsutgifter.

I kompletteringspropositionen kommenterar departementschefen statsinkomsternas utveckling. Under budgetåret 1966/67 var inkomstökningen avsevärt svagare än under de båda närmast föregående åren och uppgick till ca 2 500 milj. kr. Under budgetåret 1967/68 beräknas ökningen stanna vid 1 800 milj. kr. för att under budgetåret 1968/69 åter ligga på ca 2 500 milj. kr. Skatteunderlagets tillväxt, som under den första hälften av 1960-talet uppgick till ca 10 % per år, stannade under fjolåret vid 8 %. Inkomstberäkningarna i statsverkspropositionen byggde på samma ökning under år 1968. På grund av bl. a. en minskad löneglidning räknar man nu med en något lägre ökning av skatteunderlaget eller 7 % under såväl innevarande som nästa år, vilket i förhållande till beräkningarna i statsverkspropositionen för budgetåret 1967/68 medför en minskning av statsinkomsterna med 100 milj. kr.

Inom finansdepartementet utarbetas årligen som ett led i den statliga planeringsverksamheten en långtidsbudget. Den nu utarbetade budgeten belyser utvecklingen under den fyraårsperiod som inleds med budgetåret 1969/70. I långtidsbudgeten redovisas de resurser som erfordras för att genomföra av statsmakterna hittills fattade beslut och för att i övrigt uppehålla den statliga och statsunderstödda verksamheten vid gällande ambitionsnivå. Departementschefen understryker att långtidsbudgeten inte utgör någon prognos över den sannolika utgiftsutvecklingen och inte heller är ett program för regeringens budgetpolitik. Långtidsbudgeten anger endast omfattningen av redan in-tecknade resurser för att därmed bilda ett underlag för bedömning av utrymmet för nya åtaganden och reformer.

Inkomstberäkningarna i långtidsbudgeten är baserade på de vid periodens början gällande skattereglerna. Avgörande för statsinkomsternas förändringar vid oförändrad ambitionsnivå blir därför de antaganden som kan göras om skatteunderlagets utveckling. För de år som omfattas av långtidsbudgeten beräknas den totala lönesumman komma att stiga med 7 % per år. Den antagna tillväxten av lönesumman ligger till grund för beräkningarna av inkomsterna på inkomstskatttiteln och av den allmänna arbets-

givaravgiften samt förutsätts ge upphov till en motsvarande utveckling av förbrukningen av varor och tjänster, som är belagda med allmän varuskatt resp. föreslagits bli belagda med mervärdeskatt. Övriga inkomster har framskrivits trendmässigt. För budgetåret 1969/70 förutses statsinkomsterna öka med 3,3 miljarder kr. mot ca 2,5 miljarder kr. budgetåret 1968/69. För budgetåren 1970/71—1972/73 beräknas statsinkomsterna öka med drygt 3 miljarder kr. per år.

Statsutgifterna under budgetåret 1969/70 beräknas i långtidsbudgeten i löpande priser öka med drygt 3,2 miljarder kr. mot ca 1,9 miljarder kr. budgetåret 1968/69. Av utgiftsökningen svarar folkpensioner, bostäder, utbildning och forskning samt stöd till barnfamiljer för drygt 1/3. Löneökningar och sociala kostnader för de statsanställda svarar för ytterligare närmare 1/3. För budgetåren 1970/71—1972/73 tyder långtidsbudgetens kalkyler på en svagare utgiftsexpansion vid oförändrad ambitionsnivå. Utgiftsökningarna för dessa budgetår beräknas således till 1,5, 2,2 resp. 2,2 miljarder kr. Departementschefen framhåller emellertid att begreppet oförändrad ambitionsnivå innebär att inga nya åtaganden inkalkylerats samtidigt som vissa pågående program antagits upphöra. Erfarenhetsmässigt tillkommer dock nya utgiftsprogram samtidigt som existerande program ofta förlängs i någon form. Enligt departementschefen kan därför den sannolika utgiftsökningen för budgetåren 1970/71—1972/73 antas bli större än vad långtidsbudgetens kalkyler ger vid handen.

I kompletteringspropositionen framhåller departementschefen avslutningsvis att den framlagda redovisningen av den svenska och internationella ekonomiska utvecklingen utvisar att vi nu passerat konjunkturdämpningens botten och kan se framtiden an med försiktig optimism. Genom en selektivt inriktad stimulans kompletterad med trygghetsreformer för den äldre arbetskraften kan sysselsättningen säkras utan att utrymmet för det kommande konjunkturuppsvinget intecknas och utan risk för påfrestningar på valutareserven. Vår ekonomi inger internationellt förtroende, och utvecklingen av utrikeshandel och bytesbalans bör bidra till att stärka detta förtroende. 1968 bör — framhåller departementschefen — kunna bli ett lugnt år i fråga om löner samt pris- och kostnadsutveckling. Goda förutsättningar föreligger också för en snabb produktionsutveckling. Vidare framhålls att det är ett vitalt intresse att de löneförhandlingar, som skall inledas under hösten, leder fram till en samlad lösning inom den ram som tillväxten av resurserna anger. Den alltjämt hårda internationella konkurrensen och intresset av en tillfredsställande sysselsättning begränsar emellertid utrymmet för inkomstökningar. Likväl föreligger goda förutsättningar för en fortsatt välståndsstegring.

Utskottet ansluter sig i sin bedömning av det samhällsekonomiska läget till den i kompletteringspropositionen redovisade uppfattningen. Med hän-

syn härtill tillstyrker utskottet att procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande även för senare hälften av budgetåret 1968/69 fastställs till 100.

I detta sammanhang behandlar utskottet även vissa motioner, i vilka bl. a. yrkats ändringar rörande den direkta beskattningen, som lämpligen bör undergå ett samlat bedömande vid ställningstagandet till den förevarande propositionen.

Folkpensionärernas beskattning

Motionerna I: 175 av herr Holmberg m. fl. och II: 230 av herr Bohman m. fl., II: 20 av herr Sjöholm m. fl. samt II: 484 av herrar Lindberg och Persson i Heden innehåller samtliga yrkanden om skattefrihet för folkpension. Till stöd härför åberopas bl. a. att folkpensionsavgiften numera inte är avdragsgill vid taxeringen och att enligt grundläggande principer i skattelagstiftningen därav bör följa att folkpension inte beskattas.

Genom beslut vid förra årets riksdag (prop. 1967: 7, BeU 2) upphävdes med verkan fr. o. m. 1967 års taxering tidigare gällande maximigräns om 4 500 kr. för extra avdrag för nedsatt skatteförmåga för folkpensionär, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgjorts av folkpension. Genom denna provisoriska lagstiftning har beskattningsmyndigheterna fått möjlighet att medge skattskyldiga, som är hänvisade att leva enbart på sina folkpensionsförmåner, extra avdrag med så stort belopp att någon beskattningsbar inkomst inte uppkommer vid taxeringen. I anslutning till reformen, som var en följd av den successiva förbättringen av folkpensionsförmånerna, hade bevillningsutskottet att ta ställning till motionsyrkanden av samma innehåll som i de nu förevarande motionerna. Utskottet framhöll därvid att reglerna för beskattningen av folkpensionärernas sidoinkomster var förenade med påtagliga brister och i vissa fall ledde till orimliga resultat. Detta berodde inte bara på beskattningsreglernas utformning utan kanske i högre grad på att hustrutillägg och kommunala bostadstillägg var inkomstprövade och därför reducerades, om folkpensionären hade sidoinkomst av viss storlek. Inte minst från rättvisesynpunkt fann utskottet det angeläget att i möjligaste mån undanröja de ogynnsamma verkningarna av bidrags- och beskattningssystemet. Utskottet tillstyrkte därför riksdagskrivelse med begäran om skyndsamt utredning av frågan om beskattningen av folkpensionärernas sidoinkomster. Därvid borde särskilt övervägas möjligheten att införa en definitiv källskatt för folkpensionärer. En sådan utredning ansåg utskottet lämpligen kunna verkställas inom den pågående utredningen om definitiv källskatt. Riksdagen godkände utskottets betänkande.

Som svar på en i år framställd interpellation av herr Wedén angående beskattningen av folkpensionärernas sidoinkomster anförde chefen för finans-

departementet bl. a. (prot. II 1968: 9 s. 124), att spörsmålet om beskattning av folkpensionärernas sidoinkomster ingick i en större fråga avseende den s. k. marginaleffekten för folkpensionärer med sidoinkomster. Denna effekt kunde enligt departementschefens mening inte lösas enbart genom en översyn av skattereglerna. Hänsyn måste också tas till socialförsäkringens regler om folkpensionsförmåner. Departementschefen hänvisade till att pensionsförsäkringskommittén enligt sina direktiv hade att utreda vissa frågor rörande den allmänna pensioneringen och att kommittén under innevarande år avsåg att framlägga förslag rörande bl. a. inkomstprövningen av det kommunala bostadstillägget. Innan detta förslag avlämnats var det — menade departementschefen — för tidigt att ta ställning till frågan om beskattning av folkpensionärernas sidoinkomster. Av departementschefens uttalande framgår vidare att inom finansdepartementet i samråd med socialdepartementet sedan någon tid pågår preliminära undersökningar av olika vägar att komma till rätta med marginaleffektproblemet. Något resultat av dessa överväganden kan emellertid inte framläggas förrän ställning tagits till den framtida utformningen av pensionsförmånerna.

Som framgår av det anförda är motionärernas önskemål om utredning av frågan redan tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna II: 20 och II: 484 samt I: 175 och II: 230, sistnämnda båda motioner i vad de avser skattefrihet för folkpension.

I motionen II: 594 av herrar Carlstein och Fagerlund begärs en särskild deklara-tionsblankett för inkomsttagare med enbart folkpension och kommunalt bostadstillägg.

Utskottet är medvetet om att deklara-tionsblanketten av många folkpensionärer uppfattas som svårbegriplig och onödigt komplicerad. Härigenom förorsakas de i många fall besvär och kostnader för biträde med deklara-tionens upprättande. Det skulle därför vara rationellt om deklara-tionsblanketten kunde avsevärt förenklas för dessa skattskyldiga. Man kan emellertid inte bortse från att ett stort antal folkpensionärer har sidoinkomster av olika slag och att deras antal successivt kommer att öka genom att allt fler blir berättigade till tilläggspension. Utskottet förväntar emellertid att också den av motionärerna aktualiserade frågan kommer att uppmärksammas vid de undersökningar, som f. n. pågår inom finansdepartementet rörande folkpensionärernas beskattning. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionen II: 594.

Avdrag för representationskostnader

Såsom allmän regel gäller enligt 20 § kommunalskattelagen att vid beräkning av inkomst av särskild förvärvskälla från bruttointäkten skall avräknas alla omkostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande. Enligt punkt 1 av anvisningarna till 20 § kommunalskattelagen är utgifter för

representation och liknande ändamål att hänföra till omkostnader i förvärvskällan endast under förutsättning att utgifterna har omedelbart samband med verksamheten i förvärvskällan. Därmed har markerats att avdragsrätten inte omfattar kostnader för sällskapsliv av privat natur, personlig gästfrihet o. d.

I motionerna I: 392 av herr Werner och II: 473 av herr Hermansson m. fl. begärs utredning i syfte att avskaffa rätten till avdrag för representationskostnader. Motionärerna anser att betydande belopp undgår beskattning genom aktiebolags och firmors rätt till avdrag för sådana kostnader.

Att utan vidare avskaffa en avdragsrätt för representation, som på grund av sedvänja förekommer i kommersiella och andra sammanhang inte bara i vårt land utan också utomlands, torde enligt utskottets mening inte vara möjligt. Man kan nämligen inte förneka att utövändet av representation ofta är en nödvändig förutsättning för intäkternas förvärvande och att det i sådana fall skulle vara obilligt att inte medge avdrag för representationskostnader. Som redan nämnts krävs för att avdrag skall medges att representationskostnaden har ett omedelbart samband med verksamheten i förvärvskällan. Härigenom torde garantier ha skapats för att avdragsrätten inte missbrukas. Enligt utskottets mening behandlas frågan om avdrag för representation restriktivt av skattedomstolarna. Avslutningsvis vill utskottet erinra om att riksskattenämnden — för att åstadkomma enhetlighet vid rättstillämpningen — utfärdat anvisningar i ämnet (RN 7/1967 p. 2).

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till det nu behandlade yrkandet i motionerna I: 392 och II: 473.

Kommunalskatteavdraget

I samband med 1965 års skattereform (prop. 1965: 14, BeU 16) infördes med verkan fr. o. m. 1967 års taxering ett schablonavdrag för kommunalskatt vid taxeringen till statlig inkomstskatt. I syfte att neutralisera verkningarna av höjda folkpensionsavgifter och kompensera de s. k. låglönegrupperna och andra med låga inkomster för höjningar av de indirekta skatterna omkonstruerades avdraget fr. o. m. 1968 års taxering (prop. 1967: 7, BeU 2). Numera medges sådant avdrag alltid med minst 4 500 kr. för gifta och därmed i beskattningshänseende jämställda samt 2 250 kr. för övriga skattskyldiga. Om den under närmast föregående år påförda kommunalskatten överstiger minimibeloppet medges avdrag med det faktiskt påförda beloppet.

I motionerna I: 651 av herr Sundin samt II: 468 av herrar Boo och Dahlgren begärs skyndsamt utredning om införande vid den kommunala taxeringen av ett särskilt skatteavdrag, motsvarande schablonavdraget för kommunalskatt vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Till stöd härför åberopas att den kommunala beskattningen är mer betungande än den statliga

för inkomsttagare i de lägre inkomstskikten och att det därför är angeläget att bereda dem lindring i den kommunala beskattningen. Motionärerna förutsätter att staten skall kompensera kommunerna för det skattebortfall, som föranleds av förslaget.

Reglerna om avdrag för kommunalskatt vid den statliga taxeringen har ursprungligen tillkommit i syfte att utjämna den skillnad i skattebördan, som på grund av ojämnheter i den kommunala utdebiteringen uppkommer mellan skattskyldiga med lika stora inkomster. Något motsvarande motiv för att införa ett schablonavdrag vid den kommunala taxeringen finns inte. Härtill kommer att ett bifall till den av motionärerna förordade reformen kan beräknas medföra ett skattebortfall för kommunerna på ca 2,5 miljarder kr., vilket måste kompenseras antingen genom höjd kommunal utdebitering eller genom statliga bidrag i en omfattning, som inte bör ifrågakomma i nuvarande budgetläge. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 651 och II: 468.

Ortsavdragen

Enligt gällande regler medges vid den statliga och kommunala taxeringen Ortsavdrag med 4 500 kr. för gifta och därmed i beskattningshänseende jämställda samt 2 250 kr. för övriga skattskyldiga.

I motionerna I: 175 av herr Holmberg m. fl. och II: 230 av herr Bohman m. fl. yrkas att Ortsavdragen fr. o. m. 1970 års taxering höjs för ålders- och förtidspensionärer. Motionärerna anser att sådant avdrag bör medges för makar med 8 000 kr. om båda är pensionärer och med 6 400 kr. om endast ena maken är pensionär samt för ensamstående med 4 000 kr. Yrkandet syftar till att i möjligaste mån minska den nuvarande marginalskatteeffekten på folkpensionärernas sidoinkomster och därigenom stimulera deras intresse för fortsatt förvärvsarbete. I motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl. yrkas en generell höjning av Ortsavdragen — också med verkan fr. o. m. 1970 års taxering — till 4 800 kr. för gifta och med dem i beskattningshänseende likställda samt till 2 400 kr. för övriga skattskyldiga.

Ett bifall till yrkandet i motionerna I: 175 och II: 230 skulle innebära att samtliga ålders- och förtidspensionärer skulle erhålla förhöjt Ortsavdrag. Enligt utskottets mening kan det inte anses motiverat att tillerkänna pensionärer med höga inkomster ett väsentligt större Ortsavdrag än som tillkommer andra skattskyldiga i motsvarande inkomstläge. Mot en höjning av Ortsavdragen över huvud taget talar framför allt att utrymmet för skattesänkningar är ytterligt begränsat. Även smärre justeringar av Ortsavdragsbeloppen föranleder skattebortfall som med hänsyn till rådande budgetläge inte torde kunna accepteras. Som utskottet tidigare uttalat bör frågan om Ortsavdragens storlek bedömas i samband med den prövning av familje-

beskattningen, som f. n. äger rum inom finansdepartementet. De negativa verkningar, som ortsavdragen i deras nuvarande utformning kan innebära för skattskyldiga med relativt låga inkomster, torde i icke ringa mån ha eliminerats genom det med verkan fr. o. m. 1968 års taxering omkonstruerade schablonavdraget för kommunalskatt. Med det anförda anser utskottet sig böra avstyrka de i förevarande avsnitt behandlade motionerna i vad de avser yrkanden om höjda ortsavdrag.

Skatteskalorna

I motionerna I: 262 av fröken Stenberg m. fl. och II: 332 av fröken Wetterström m. fl. yrkas att skattesatserna för ensamstående vid den statliga inkomstbeskattningen sänks med en procentenhet i inkomstskikten 6 000—40 000 kr. I motionerna I: 392 av herr Werner och II: 473 av herr Hermanson m. fl. begärs utredning om sänkning av progressiviteten i de lägre inkomstskikten och om oförändrade eller höjda skattesatser i högre inkomstskikt. Enligt motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl. bör skatteskalorna vid den statliga inkomstbeskattningen fr. o. m. 1970 års taxering sänkas i inkomstskikten 12 000—40 000 kr. för gifta och i skikten 6 000—12 000 kr. för ensamstående med procenttal, varierande mellan en och åtta procent.

Med anledning härav vill utskottet erinra om de reformer som tidigare vidtagits för att åstadkomma lättnader i beskattningen för mindre inkomsttagare och barnfamiljer. 1965 års skattereform innebar sålunda en lindring av progressionen för gifta i inkomstlägena 20 000—50 000 kr. och för ensamstående i inkomstlägena 10 000—50 000 kr. med en skattelättnad i absoluta tal av högst 1 300 kr. för gifta och 750 kr. för ensamstående. Den av 1967 års riksdag beslutade förenklingen av schablonavdraget för kommunalskatt vid den statliga beskattningen medförde ytterligare skattesänkningar i inkomstskikten upp till ca 17 000 kr. för gifta och ca 8 000 kr. för ensamstående. Som utskottet tidigare framhållit torde det med hänsyn till det aktuella budgetläget inte vara möjligt att nu genomföra ytterligare sänkningar av den direkta beskattningen. Den ändring av skatteskalorna som föreslås i motionerna I: 633 och II: 795 kan enligt motionärernas mening beräknas medföra ett skattebortfall på 840 milj. kr. för helt budgetår. Enbart den relativt obetydliga sänkning av skatteuttaget som föreslås i motionerna I: 262 och II: 332 kan beräknas medföra ett skattebortfall för helt budgetår om ca 100 milj. kr. Utskottet anser sig därför böra avstyrka motionerna I: 262 och II: 332, I: 392 och II: 473 samt I: 633 och II: 795, sistnämnda fyra motioner i vad de innefattar yrkanden om ändrade skatteskalor.

Indexreglering av skattesystemet

I motionerna I: 630 av herrar Bengtson och Dahlén samt II: 825 av herrar Wedén och Hedlund begärs förslag till åtgärder som är ägnade att förebygga inflationens skattehöjande verkningar. Enligt motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl. bör 1968 års höstriksdag föreläggas förslag om indexreglering av ortsavdrag och skatteskiptsgränser.

Utskottet vill erinra om att chefen för finansdepartementet i prop. 1967: 153 angående ändrade regler för beskattning av realisationsvinst vid avyttring av fastighet framhöll att ett indexförfarande stred mot hittills tillämpade principer vid beskattningen. Ett sådant förfarande kunde vid realisationsvinstbeskattningen motiveras med de speciella hänsynstaganden som måste göras vid en vinstbeskattning av fastighet. En utvidgning av metoden till andra områden t. ex. ortsavdrag och skatteskalor var enligt departementschefens mening mer komplicerad och opraktisk. Till denna uppfattning har utskottet anslutit sig i sitt av riksdagen godkända betänkande 1968: 30.

Utskottet har tidigare vid upprepade tillfällen framhållit att det är förenat med stora praktiska svårigheter, främst på grund av källskattesystemet, att finna en godtagbar metod för att vid beskattningen beakta förändringar i penningvärdet. Grunderna för det preliminära skatteuttaget måste nämligen fastställas i god tid före beskattningsårets ingång. Att i efterhand verkställa omräkningar av preliminärskatten skulle otvivelaktigt innebära en avsevärd reducering av källskattesystemets fördelar.

På grund härav och med hänsyn till det utredningsarbete som f. n. pågår, bl. a. inom utredningen om definitiv källskatt, avstyrker utskottet motionerna I: 630 och II: 825 samt I: 633 och II: 795 i nu berörda delar.

Beskattningen av stiftelser

Bestämmelserna om skattefrihet för stiftelser har i huvudsak erhållit sin nuvarande utformning genom lagstiftning år 1942. Skattebefrielse inträder om stiftelserna fullföljer vissa angivna, högt kvalificerade ändamål. Från de restriktiva principer, på vilka den svenska lagstiftningen i förevarande hänseende är uppbyggd, har sedan 1942 endast smärre avvikelser gjorts, såsom beträffande Nobelstiftelsen, stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond, norrlandsfonden samt malmfonden för forsknings- och utvecklingsarbete.

Enligt motionerna I: 392 av herr Werner och II: 473 av herr Hermansson m. fl. bör skattefriheten för vissa stiftelser avskaffas. Av motionernas innehåll framgår inte vilka stiftelser som åsyftas, men yrkandet torde ha tillkommit med anledning av vad som framförts i koncentrationsutredningens betänkande »Ägande och inflytande inom det privata näringslivet» (SOU 1968: 7).

Enligt vad utskottet erfarit skall remissbehandlingen av detta betänkande påbörjas inom kort. Utskottet anser att de förslag som kan komma att framläggas på grundval därav bör avvaktas innan ställning tas till en eventuell reform av beskattningen av stiftelser. Härtill kommer att frågan om denna beskattning till viss del torde komma att bli föremål för överväganden inom kapitalskatteberedningen. I utredningsdirektiven anges nämligen att en central uppgift för utredningen är att klarlägga ändringarna i förmögenhetstillväxt och förmögenhetsfördelning. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet nu berörda yrkande i motionerna I: 392 och II: 473.

Förmögenhetsskatten

I motionerna I: 392 av herr Werner och II: 473 av herr Hermansson m. fl. begärs en väsentlig skärpning av förmögenhetsskatten i förhållande till vad som nu gäller. Motionärerna föreslår skattesatser varierande mellan 1 och 3 procent, medan nuvarande skattesatser utgör lägst 0,8 och högst 1,8 procent.

Nu gällande skatteskalor överensstämmer med de skalor som fastställdes år 1952 med de avvikelser som följer av beslut om höjda skattepliktsgränser åren 1957 och 1965. Sistnämnda år höjdes sålunda skattepliktsgränsen från 80 000 till 100 000 kr. Genom denna åtgärd avsåg man att de mindre förmögenhetsägarna skulle undgå beskattning på grund av den allmänna prisnivåns höjning och de vid 1965 års allmänna fastighetstaxering höjda fastighetstaxeringsvärdena.

Utskottet ansåg i sitt av riksdagen godkända betänkande 1966: 19 med anledning av motionsyrkande om sänkning av skattesatserna i bottenkikten en jämkning av skatteskalorna i och för sig motiverad till följd av penningvärdeförsämringen men avstyrkte yrkandet med hänsyn till det skattebortfall som en sådan reform skulle medföra. Utskottet vidhåller sin tidigare uttalade uppfattning och är således inte berett att tillstyrka någon skärpning av förmögenhetsskatten. Med hänsyn härtill och då förmögenhetsbeskattningen är föremål för överväganden inom kapitalskatteberedningen avstyrker utskottet bifall till lagstiftningsyrkandet i motionerna I: 392 och II: 473.

Fortsatt reformering av skattesystemet och utredning angående dess verkningar

I motionerna I: 379 av herr Gösta Jacobsson m. fl. och II: 487 av herr Nordgren m. fl. begärs en förutsättningslös och allsidig utredning rörande skattesystemets verkningar i olika hänseenden, framför allt med avseende på samhälls ekonomin. I motionerna I: 630 av herrar Bengtson och Dahlén samt II: 825 av herrar Wedén och Hedlund begärs förslag till en allmän

skattereform, innefattande särskilda lättnader för låginkomstgrupperna, speciellt folkpensionärerna, och lättnader i marginalskatterna med särskilt beaktande av inflationen. Enligt motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl. bör en utredning tillsättas med uppgift att skyndsamt överse allmänna skatteberedningens förslag till nytt skattesystem. I de med anledning av kompletteringspropositionen väckta motionerna I: 963 av herr Bengtson m. fl. och II: 1222 av herr Hedlund m. fl. samt I: 964 av herr Dahlén m. fl. och II: 1224 av herr Wedén m. fl. slutligen föreslås planering av och förslag till höstriksdagen rörande finanspolitiska åtgärder — i första hand uppskov med ikraftträdandet av den allmänna arbetsgivaravgiften — om betydande arbetslöshet och svagt kapacitetsutnyttjande inom näringslivet bedöms komma att råda även under vinterhalvåret 1968/69.

Yrkandet i de två sistnämnda motionsparen om att ikraftträdandet av den allmänna arbetsgivaravgiften t. v. uppskjuts har avvisats av bevillningsutskottet i dess betänkande 1968: 44. Motionerna föranleder därför i detta hänseende inte något vidare yttrande från utskottets sida.

Med anledning av yrkandena i övrigt bör erinras om att utskottet nyligen tillstyrkt förslag i prop. 1968: 100 om övergång till mervärdeskatt. Denna omläggning av den indirekta beskattningen torde — om den godkänns av riksdagen — innebära att ett under senare år mycket omdebatterat skattereformkrav blir i huvudsak tillgodosett.

Utskottet vill också framhålla att väsentliga delar av den direkta beskattningen f. n. är föremål för utredning inom bl. a. företagsskatteutredningen, familjeskatteberedningen, utredningen om definitiv källskatt och kapital-skatteberedningen. Motionärernas krav på fortsatt reformarbete måste därför redan anses tillgodosett. I vart fall bör enligt utskottets mening resultatet av utförd och pågående utredningsarbete avvaktas innan beslut fattas om nya utredningar.

I motionerna I: 379 och II: 487 antyds att vissa undersökningar om skattesystemets verkningar påbörjats av allmänna skatteberedningen. Enligt vad utskottet erfarit har dessa undersökningar fortsatt av företagsskatteutredningen. Avslutningsvis vill utskottet erinra om att Nordiska rådet vid sin sextonde session i Oslo i år antagit ett av rådets ekonomiska utskott framlagt förslag om en rekommendation till regeringarna att i samarbete med forskare och institutioner undersöka möjligheterna att upprätta ett nordiskt skattevetenskapligt forskningsråd.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till de i detta avsnitt behandlade motionsyrkandena.

Bevillningarna

De i kompletteringspropositionen framlagda beräkningarna av bevillningarna utvisar i förhållande till statsverkspropositionen en minskning med 217 milj. kr.

Därvid har inkomstiteln skatt på inkomst och förmögenhet m. m. vid den i kompletteringspropositionen föreslagna uttagsprocenten upptagits till 14 200 milj. kr. mot i statsverkspropositionen 14 650 milj. kr. Nedjusteringen är en följd av den antagna lägre tillväxten av skatteunderlaget för år 1968. Förnyade beräkningar har även medfört att inkomstitlarna skatt på tobak och skatt på sprit i kompletteringspropositionen upptagits till 1 500 resp. 1 950 milj. kr. mot i statsverkspropositionen 1 550 resp. 1 980 milj. kr.

I statsverkspropositionen beräknades de nya inkomstitlarna allmän arbetsgivaravgift och mervärdeskatt till 240 resp. 2 000 milj. kr. I prop. 1968: 77 och 1968: 100 har framlagts förslag om införande av allmän arbetsgivaravgift och mervärdeskatt fr. o. m. den 1 januari 1969.

Enligt prop. 1968: 77 beräknas direktdebiterade avgifter från arbetsgivare uppgå till 720 milj. kr. under år 1969. Häri ingår 112 milj. kr. för statsanställda, vilket belopp inte till någon del kommer att tillgodoföras titeln allmän arbetsgivaravgift förrän efter utgången av budgetåret 1968/69. De s. k. egenavgifterna för år 1969, vilka beräknas till 80 milj. kr., inflyter huvudsakligen först efter utgången av år 1969. Mot bakgrund härav har titeln allmän arbetsgivaravgift uppförts med 300 milj. kr. i kompletteringspropositionen.

Beräkningarna i statsverkspropositionen av inkomsterna av mervärdeskatt byggde på förutsättningen att två ordinarie uppbörder av sådan skatt, avseende månaderna januari—april 1969, skulle ske före utgången av budgetåret 1968/69. Enligt den i prop. 1968: 100 föreslagna utformningen av mervärdeskatten skulle de två uppbörderna avse månaderna januari—maj 1969. Den till följd härav beräknade inkomstökningen av mervärdeskatt motverkas dock av vissa omständigheter. Vissa skattskyldiga kommer sålunda inte att redovisa någon mervärdeskatt under budgetåret 1968/69. Inkomsterna begränsas vidare av avlyftning av allmän varuskatt på vissa inneliggande lager inom byggnadsbranschen. Slutligen kan också en viss eftersläpning ske i redovisningen av uppbörden i juni 1969. Med beaktande av dessa förhållanden beräknar departementschefen i kompletteringspropositionen inkomsterna av mervärdeskatten till 2 200 milj. kr. eller till ett 200 milj. kr. högre belopp än i statsverkspropositionen. Bevillningsutskottet har i sitt betänkande 1968: 45 föreslagit vissa ändringar av redovisningsperioderna för uppbörd av mervärdeskatt och redovisningstidens längd, innebärande två uppbörder av mervärdeskatt, avseende månaderna januari—april 1969. Under förutsättning att riksdagen bifaller utskottets förslag bör enligt utskottets mening titeln mervärdeskatt nedräknas med 200 milj. kr. till 2 000 milj. kr.

Inkomsttiteln allmän varuskatt har i kompletteringspropositionen uppräknats med 40 milj. kr., dvs. från 4 760 milj. kr. till 4 800 milj. kr. I övrigt föreslås i kompletteringspropositionen vissa smärre ändringar av de i statsverkspropositionen gjorda beräkningarna av inkomsttitlarna skatt på malt- och läskedrycker samt särskild skatt på motorbränslen.

Med undantag av den nyssnämnda ändringen av inkomsttiteln mervärdeskatt föranleder de i prop. 1968: 125 gjorda beräkningarna av bevillningarna inte någon erinran från utskottets sida.

Utskottets hemställan

Med åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 125, såvitt densamma hänvisats till bevillningsutskottet — beslutar att ställig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, skall för budgetåret 1968/69 ingå i preliminär skatt med 100 procent av grundbeloppet;

B) att riksdagen avslår följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 175 och II: 230

2) motionerna I: 262 och II: 332

3) motionerna I: 379 och II: 487

4) motionerna I: 392 och II: 473, i vad de behandlas i detta betänkande,

5) motionerna I: 630 och II: 825, i vad de behandlas i detta betänkande,

6) motionerna I: 633 och II: 795, i vad de behandlas i detta betänkande,

7) motionerna I: 651 och II: 468

8) motionerna I: 963 och II: 1222, i vad de behandlas av bevillningsutskottet,

9) motionerna I: 964 och II: 1224, i vad de behandlas av bevillningsutskottet,

10) motionen II: 20

11) motionen II: 484

12) motionen II: 594

i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anförte;

C) att bevillningarna för budgetåret 1968/69 beräknas sålunda:

Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:

Skatt på inkomst och förmögenhet m. m. 14 200 000 000

Kupongskatt 12 000 000

Utskiftningsskatt och ersättningsskatt . . .	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	3 500 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	200 000 000	
Lotterivinstskatt	95 000 000	
Stämpelskatt och stämpelavgift	205 000 000	14 726 700 000
<hr/>		
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	1 000 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 800 000 000	2 800 000 000
<hr/>		
Allmän arbetsgivaravgift		300 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	880 000 000	
Allmän varuskatt	4 800 000 000	
Mervärdeskatt	2 000 000 000	
Särskilda varuskatter	415 000 000	
Omsättningsskatt på motorfordon	350 000 000	
Tobaksskatt	1 500 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihan- delsbolag	25 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhan- delsbolag	50 000 000	
Skatt på sprit	1 950 000 000	
Skatt på vin	205 000 000	
Skatt på malt- och läskedrycker	360 000 000	
Energiskatt	900 000 000	
Särskild skatt på motorbränslen	223 000 000	
Investeringsavgift	1 000 000	13 659 000 000
<hr/>		
Postverket (överskott)		5 000 000

Stockholm den 21 maj 1968

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s),
herrar Stefanson (fp), Sundin (cp), Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson
(h), Lundström (fp), Paul Jansson (s), Enarsson (h) och Stadling (s);
samt

från a n d r a kammaren: herrar Magnusson i Borås (h), Brandt (s),
Allard (s), Engkvist (s), Vigelsbo (cp), Asp (s), Andersson i Essvik (s),
fru Nettelbrandt (fp), herrar Enskog (fp) och Boo (cp).

Reservationer och särskildt yttrande

Beträffande uttagsprocenten för den statliga inkomstskatten

1) *Reservation* av herrar *Gösta Jacobsson* (h), *Enarsson* (h) och *Magnusson* i Borås (h), vilka ansett att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 21 med »Utskottet ansluter» och slutar på s. 22 med »till 100» bort ha följande lydelse:

Finansministern har i den reviderade finansplanen anfört vissa tecken som tyder på en begynnande konjunkturuppgång. Den internationella konjunkturbilden är emellertid ännu ganska splittrad. Det är därför enligt utskottets mening tveksamt om vi har att vänta en konjunkturuppgång som under hösten och vintern kommer att resultera i ett normalt kapacitetsutnyttjande och ökad efterfrågan på arbetskraft. Oavsett detta tillstyrker utskottet förslaget att procentalet för den statliga inkomstskattens uttagande fastställs till 100 även för den senare hälften av budgetåret 1968/69.

2) *Särskilt yttrande* av herrar *Stefanson* (fp), *Sundin* (cp), *Lundström* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp), herrar *Enskog* (fp) och *Boo* (cp), vilka anfört följande:

I motionerna I: 963 av herr Bengtson m. fl. och II: 1222 av herr Hedlund m. fl. samt I: 964 av herr Dahlén m. fl. och II: 1224 av herr Wedén m. fl. har vi redovisat vår bedömning av det samhällsekonomiska läget. Finansministern har i den reviderade finansplanen anfört vissa tecken som tyder på en begynnande konjunkturuppgång. Det är emellertid enligt vår mening fortfarande tveksamt om konjunkturuppgången har sådan kraft att den under hösten och vintern kommer att resultera i ett normalt kapacitetsutnyttjande och ökad efterfrågan på arbetskraft. Den internationella konjunkturbilden är ännu ganska splittrad.

Med hänsyn till den osäkra konjunkturutvecklingen inför nästa vinterhalvår har vi inte nu kunnat tillstyrka regeringens förslag om den s. k. arbetsgivaravgiftens ikraftträdande den 1 januari 1969 utan förordat att förslag senare skulle framläggas för riksdagen om sådan tidpunkt för ikraftträdandet att ogynnsamma konsekvenser för konjunkturutvecklingen och därmed sysselsättningen ej skulle uppkomma. Vi hänvisar vidare till bevillningsutskottets betänkande 1968: 44, där arbetsgivaravgiften behandlas.

I de ovannämnda motionsparen har generellt starkt betonats att den ekonomiska politiken framgent med hänsyn till den splittrade konjunkturbilden måste planeras med ett starkt inslag av flexibilitet. Detta gäller såväl finans- och kreditpolitiken som arbetsmarknads- och lokaliseringpolitiken.

Beträffande folkpensionärernas beskattning

3) *Reservation* av herrar *Stefanson* (fp), *Sundin* (cp), *Lundström* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp), herrar *Enskog* (fp) och *Boo* (cp), vilka

dels anfört följande:

I motionen II: 20 av herr Sjöholm m. fl. och i motionen II: 484 av herrar Lindberg och Persson i Heden samt i motionerna I: 175 av herr Holmberg m. fl. och II: 230 av herr Bohman m. fl. hemställs om förslag till skattefrihet för folkpension. Frågan om folkpensionärernas beskattning har vid flera tillfällen tidigare varit föremål för utskottets behandling. 1967 framhöll ett enigt utskott (BeU 2), att reglerna för beskattningen av folkpensionärernas sidoinkomster var förenade med påtagliga brister och i vissa fall ledde till orimliga resultat. Utskottet tillstyrkte en riksdagsskrivelse med begäran om skyndsam utredning av frågan om beskattningen av folkpensionärernas sidoinkomster. Denna utredning kunde enligt utskottet lämpligen verkställas med förtur inom den pågående utredningen om definitiv källskatt. Riksdagen godkände utskottets betänkande.

Trots riksdagens begäran om en skyndsam utredning av frågan om beskattningen av folkpensionärernas sidoinkomster har, som framgick av finansministerns svar på en interpellation i ärendet av herr Wedén, något målinriktat utredningsarbete ej igångsatts. De preliminära undersökningar som pågår inom finansdepartementet i samråd med socialdepartementet angående olika vägar att komma till rätta med marginaleffektproblemet tillgodoser ej enligt vår mening på ett tillfredsställande sätt riksdagens beslut från i fjol om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsam utredning av frågan om beskattningen av folkpensionärernas sidoinkomster.

Med hänsyn till att riksdagens beslut ej har effektuerats av Kungl. Maj:t kommer uppenbarligen den ytterst otillfredsställande skattemässiga behandlingen av folkpensionärerna att fortgå. Vi finner det därför motiverat att begära att riksdagen åter upprepar sin begäran om en skyndsam utredning av här berörda problem.

dels ansett att utskottet under punkterna B 1, 10 och 11 bort hemställa,

att riksdagen — med anledning av motionerna II: 20 av herr Sjöholm m. fl. samt II: 484 av herrar Lindberg och Persson i Heden ävensom motionerna I: 175 av herr Holmberg m. fl. och II: 230 av herr Bohman m. fl., såvitt här är ifråga, och med hänvisning till det av riksdagen 1967 fattade beslutet om en riksdagsskrivelse i förevarande ärende — i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsam utredning av frågan om beskattningen av folkpensionärernas sidoinkomster.

4) *Reservation* av herrar *Gösta Jacobsson* (h), *Enarsson* (h) och *Magnusson* i Borås (h), vilka
dels anfört följande:

I motionerna I: 175 av herr *Holmberg* m. fl. och II: 230 av herr *Bohman* m. fl. hemställs, att Kungl. Maj:t måtte med förtur utreda och framlägga förslag om avskaffande av skatteplikten för folkpensioner. Sådant yrkande framförs även i motionen II: 20 av herr *Sjöholm* m. fl. och i motionen II: 484 av herrar *Lindberg* och *Persson* i Heden. I motionerna erinras om den för försäkringar i övrigt generellt gällande regeln att utfallande belopp skall upptas till beskattning endast i de fall då försäkringspremierna är avdragsgilla. Vidare framhålls att man genom införande av skattefrihet för utfallande folkpensioner skulle kunna bemästra de existerande svårigheterna att ordna folkpensionärernas skattefråga på ett lämpligt sätt.

Vi delar motionärernas uppfattning. Så länge folkpensionsavgiften var avdragsgill, var det i konsekvens med gällande principer att beskatta folkpensionen. I och med att denna avdragsrätt enligt beslut av 1964 års riksdag avskaffades, borde emellertid utfallande folkpension ha gjorts skattefri. Det hade varit rimligt att 1964 års riksdag fattat beslut i sådan riktning.

Det är emellertid, såsom även motionärerna framhållit, ej blott principiella utan även praktiska skäl som talar för en sådan ordning. Ett resultat av det nuvarande systemet är nämligen att folkpensionärer, som har begränsade inkomster och därför finner det angeläget att söka förbättra dessa, kan få behålla blott 15 à 20 % — eller t. o. m. mindre — av en biinkomst som de skaffar sig. De har sålunda att räkna med en marginalskatt som är vida högre än den som personer med avsevärt högre inkomster drabbas av. Ingen må förmena dem att de då avstår från att göra en extra arbetsinsats, oavsett om denna skulle vara till gagn ej blott för dem själva utan även för samhället.

Vi tillstyrker sålunda bifall till de förenämnda motionerna.

dels ansett att utskottet under punkterna B 1, 10 och 11 bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till motionerna I: 175 av herr *Holmberg* m. fl. och II: 230 av herr *Bohman* m. fl., såvitt här är i fråga, samt motionen II: 20 av herr *Sjöholm* m. fl. och motionen II: 484 av herrar *Lindberg* och *Persson* i Heden — i skrivelse till Kungl. Maj:t begär, att Kungl. Maj:t efter skyndsamt utredning framlägger förslag om avskaffande av skatteplikten för folkpensioner.

Beträffande kommunalskatteavdraget

5) *Reservation* av herrar *Sundin* (cp), *Vigelsbo* (cp) och *Boo* (cp), vilka *dels* anfört följande:

Det är angeläget att olika metoder prövas för att åstadkomma särskilda lättnader i beskattningen för de lägre inkomstagarna. Bara under den senaste tioårsperioden har den genomsnittliga kommunala utdebiteringen stigit från 12,60 kr. till 18,70 kr. Det är uppenbart, att denna ökning i den proportionellt utgående skatten drabbar låginkomstgrupperna hårdast. För att bereda dessa grupper lättnader i beskattningen bör man således i första hand lindra kommunalskatten. Ett schablonavdrag vid kommunalbeskattningen, motsvarande det vid statsbeskattningen gällande kommunalskatteavdraget, borde här kunna utgöra en lösning. För att inte minska reformens effekt bör kommunerna kompenseras för därav förorsakat skattebortfall.

Ett schablonavdrag vid den kommunala beskattningen upp till samma nivåer som vid den statliga, dvs. 4 500 kr. för makar och ofullständiga familjer samt 2 250 kr. för övriga skattskyldiga, kan naturligtvis endast genomföras successivt i den takt som de statsfinansiella resurserna medger. Vi anser dock att ett sådant avdrag bör utredas och förslag om ett sådant etappvis genomförande föreläggas riksdagen för att därmed möjliggöra en viss utjämning av inkomsterna *efter* skatt.

dels ansett, att utskottet under punkt B 7 bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till motionerna I: 651 av herr *Sundin* samt II: 468 av herrar *Boo* och *Dahlgren*, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt utredning och förslag angående ett successivt införande av ett schablonavdrag vid taxeringen till kommunal inkomstskatt, motsvarande det nu gällande avdraget för kommunalutskylder vid den statliga beskattningen, samt kompensation för kommunerna i anledning av skattebortfallet.

Beträffande ortsavdragen

6) *Reservation* av herrar *Gösta Jacobsson* (h), *Enarsson* (h) och *Magnusson* i Borås (h), vilka

dels anfört följande:

En höjning av de generella ortsavdragen i enlighet med vad som föreslås i motionerna I: 633 av herr *Holmberg* m. fl. och II: 795 av herr *Bohman* m. fl., nämligen från 2 250 till 2 400 kr. för ensamstående och från 4 500 till 4 800 kr. för gifta samt för ensamma barnförsörjare, är motiverad ej minst mot bakgrund av den penningvärdeförsämring som ägt rum sedan de nuvarande beloppen fastställdes 1962.

dels ansett, att utskottet under punkt B 6 bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl., såvitt här i fråga — antar det vid motionerna fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

7) *Reservation* av herrar *Gösta Jacobsson* (h), *Enarsson* (h) och *Magnusson* i Borås (h), vilka

dels anfört följande:

En höjning av folkpensionärernas ortsavdrag bör ske i enlighet med vad som föreslås i motionerna I: 175 av herr Holmberg m. fl. och II: 230 av herr Bohman m. fl., nämligen från 2 250 till 4 000 kr. för ensamstående folkpensionär, från 4 500 till 6 400 kr. för sammanlevande makar av vilka endast en är folkpensionär samt från 4 500 till 8 000 kr. för sammanlevande makar som båda är folkpensionärer.

dels ansett, att utskottet under punkt B 1 bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till motionerna I: 175 av herr Holmberg m. fl. och II: 230 av herr Bohman m. fl., såvitt här är i fråga — antar de vid motionerna fogade förslagen till

a) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); och

b) förordning om ändrad lydelse av 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Beträffande skatteskalorna

8) *Reservation* av herrar *Gösta Jacobsson* (h), *Enarsson* (h) och *Magnusson* i Borås (h), vilka — under återopande av innehållet i motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl. — ansett att utskottet under punkt B 6 bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl., såvitt här är i fråga, antar det vid motionerna fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Beträffande indexreglering av skattesystemet

9) *Reservation* av herrar *Stefanson* (fp), *Sundin* (cp), *Gösta Jacobsson* (h), *Lundström* (fp), *Enarsson* (h), *Magnusson* i Borås (h), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp), herrar *Enskog* (fp) och *Boo* (cp), vilka ansett, att

utskottet under punkterna B 5 och 6 i vad gäller inflationens verkningar vid beskattningen bort hemställa,

att riksdagen, med anledning av motionerna I: 630 av herrar Bengtson och Dahlén samt II: 825 av herrar Wedén och Hedlund ävensom motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att undersökningar kommer till stånd rörande metoder att undvika inflationens verkningar vid beskattningen, samt att förslag i anledning härav föreläggs riksdagen.

**Beträffande fortsatt reformering av beskattningssystemet och utredning
angående dess verkningar**

10) *Reservation* av herrar *Stefanson* (fp), *Sundin* (cp), *Lundström* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp), herrar *Enskog* (fp) och *Boo* (cp), vilka

dels anfört följande:

En allmän och genomgripande skattereform har sedan flera år varit starkt motiverad. Det nuvarande skattesystemet är invecklat och svåröverskådligt. En effektiv skattekontroll försvåras. Deklaration, taxering och uppbörd blir onödigt tidskrävande.

Enligt vår uppfattning bör en allmän skattereform utgå från principerna i allmänna skatteberedningens förslag från 1964. Detta är emellertid på avgörande punkter redan föråldrat. Förutsättningarna har bl. a. ändrats genom de delreformer inom skattesystemet, som genomförts eller kommer att genomföras inom den närmaste tiden. Vi har vid upprepade tillfällen framhållit, att en större skattereform måste genomföras successivt och under en ganska lång övergångsperiod. Införandet av mervärdeskatt är en betydelsefull åtgärd, men den ingår inte som del i en större och mera allmän skattereform enligt en genomtänkt plan, vilket är att beklaga. Den hittillsvarande indirekta beskattningen — och den även efter mervärdeskattens genomförande kvarstående energiskatten — har försvårat svenska företags möjligheter att konkurrera på internationella marknader. Denna belastning måste därför snarast avlägsnas.

Den snabba inflationen under senare år har automatiskt skärpt marginalbeskattningen och bristen på sparstimulerande inslag i beskattningen har minskat människors vilja till arbetsinsatser och sparande.

Under senare år har den kommunala skattebördan ökat avsevärt. Samtidigt har övergången till mera indirekt beskattning fortsatt. Vid denna förskjutning i skatteuttaget är det särskilt angeläget att låginkomstgrupperna kompenseras och att den statliga och kommunala beskattningen i ökad utsträckning ses i ett sammanhang.

Den alltför låga självfinansieringsgraden har försämrat företagens konsolideringsmöjligheter och gjort dem särskilt känsliga för konjunkturdämpningen och minskat förmågan till nödvändiga strukturförändringar. Näringslivets investeringsvilja måste öka, vilket också påpekas i kompletteringspropositionen, om vi inte ska försämra utgångsläget för produktionsökningar framöver.

En skattereform bör genomföras enligt nedanstående riktlinjer:

Den indirekta beskattningen reformeras även efter mervärdskattens genomförande, bl. a. genom att punktskatter utan social eller medicinsk motivering, med undantag av sådana avsedda för finansiering av vägar m. m., liksom energiskatten, efter hand avvecklas.

Den direkta beskattningen reformeras genom höjning av grundavdragen och justering av marginalskattesatsen. Ett system skapas för att i möjligaste mån eliminera inflationens skatteskärpande verkningar och progressiviteten justeras, så att dess hämmande verkningar på arbetsvilja och sparande reduceras. För det framtida reformarbetet på familjebeskattningsområde bör den grundläggande principen vara att varje inkomsttagare beskattas efter sin inkomst och oberoende av civilstånd. En förutsättning för en sådan framtida familjebeskattningsreform är givetvis att den innehåller beskattningsregler som tar hänsyn till de hemmavarande makar, som av olika skäl saknar reella möjligheter till yrkesarbete utanför hemmet.

Utöver det starkt motiverade och nyligen beslutade särskilda stödet till låginkomstfamiljerna bör barnfamiljerna få ett förstärkt stöd, inte minst till följd av inflationens urholkning av barnbidragets realvärde. Sparstimulerande åtgärder bör infogas i den direkta beskattningen och skattemässig utjämning mellan olika år medges i viss utsträckning.

Företagsbeskattningen reformeras i syfte att öka investeringstakten och främja rationaliseringar inom näringslivet. Ändrade avskrivningsregler för byggnad, som används i rörelse eller jordbruk, bör snarast framläggas, så att avsevärt ökad avskrivning medges under de första åren av byggnadens ekonomiska användning. Tillgången på riskvilligt kapital ökas genom förbättrade och lika möjligheter till sparande inom företagen samt genom införande av en generellt användbar kontometod.

Ovan nämnda förslag till justeringar inom skattesystemet i syfte att åstadkomma en rättvisare fördelning av inkomsterna och en snabbare produktionsökning och därmed stigande statsinkomster bör ingå i en tidsplan för allmän reformering av skattesystemet och samordnas med resultaten av pågående utredningar angående företags- och familjebeskattning, definitiv källskatt samt kapitalbeskattning.

Skattesystemet och förändringar i skattenivån bör bättre än hittills anpassas till konjunkturerna och i nuläget bör finanspolitiska åtgärder planeras inför vinterhalvåret 1968/69. Beslut om den allmänna arbetsgivaravgiftens ikraftträdande bör uppskjutas tills läget den kommande vintern på

arbetsmarknaden och vad gäller näringslivets kapacitetsutnyttjande bättre kan bedömas.

En allmän skattereform enligt nämnda riktlinjer bör planeras och genomföras i den takt statsfinansiella och samhällsekonomiska förutsättningar medger.

Mot bakgrund av de allvarliga brister, som råder inom många väsentliga samhällsområden, och med hänsyn till vad reformarbetet kräver, är några allmänna lättnader i det totala skattetrycket inte möjliga för närvarande. Ansträngningarna måste i första hand inriktas på att undvika ständiga skattehöjningar. Denna bedömning stärks av det material som presenterats i långtidsbudgeten — bilaga 3 till proposition nr 125.

dels ansett, att utskottet under punkterna B 3, 5, 6, 8 och 9 bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till motionerna I: 630 av herrar Bengtson och Dahlén samt II: 825 av herrar Wedén och Hedlund angående reformering av skattesystemet, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till tidsplan för samordnad och fortsatt genomgripande skattereformering i syfte att åstadkomma rättvisare inkomstfördelning och en snabbare produktionsökning innefattande i första hand följande åtgärder:

a) särskilda lättnader beträffande den direkta inkomstskatten för låginkomstgrupperna — inte minst folkpensionärerna — mot bakgrund av den successivt stigande proportionella beskattningen samt lättnader i marginalskatte-terna med särskilt beaktande av inflationen,

b) fortsatt reformering av den indirekta beskattningen, innebärande bl. a. en utrensning av vissa punktskatter, samt

c) att i övrigt beakta vad som i motionerna anförts.

11) *Reservation* av herrar Gösta Jacobsson (h), Enarsson (h), och Magnusson i Borås (h), vilka

dels anfört följande:

De menliga verkningar som vårt nuvarande skattesystem medför med hänsyn till såväl penningvärde, arbetsvilja och sparvilja som näringslivets kostnadsutveckling gör behovet av en genomgripande skattereform angelägen. En höjning av det skattefria avdraget för existensminimum — för vuxna liksom för barn — samt en sänkning av marginalskatte-terna bör komma i första rummet. Vidare är det av behovet påkallat att få sådana ändringar av beskattningen som gynnar en produktionsökning och bidrar till ett stärkande av näringslivets konkurrensförmåga.

Vi finner det för vår del angeläget att en utredning med det snaraste till-

sättes i syfte att, väsentligen på grundval av den enhälliga skatteberedningens betänkande, framlägga förslag till ett nytt skattesystem. De synpunkter i detta avseende som anförts i motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl. bör därvid vara vägledande. Likaså bör, i enlighet med yrkandet i motionerna I: 379 av herr Gösta Jacobsson m. fl. och II: 487 av herr Nordgren m. fl., en förutsättningslös och allsidig utredning företas rörande skattesystemets verkningar i olika hänseenden, framför allt med avseende på samhällsekonomin.

dels ansett att utskottet under punkterna B 3, 5 och 6 bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till motionerna I: 379 av herr Gösta Jacobsson m. fl. och I: 487 av herr Nordgren m. fl., motionerna I: 630 av herrar Bengtson och Dahln samt II: 825 av herrar Wedén och Hedlund ävensom motionerna I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl. — i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att Kungl Maj:t tillsätter en allsidigt sammansatt utredning med uppdrag att belysa skattesystemets verkningar i olika hänseenden, bl. a. med avseende på samhällsekonomin, och framlägger förslag till ett nytt skattesystem på grundval av allmänna skatteberedningens betänkande.